

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscrisuri nu se napotăz

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisorile nefracate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Maghiarii și Cehii.

Nu e demult, de când unele ziare maghiare reproduceau cu bucurie oarecari complimente ce li-se faceau în presa cehă, pentru îndărătnica luptă ce poartă contra guvernului austriac, sau propriu vorbind: contra Nemților.

În același timp, se pornise în *Budapesti Hirlop* o campanie, pentru acreditarea unei politici „imperialiste maghiare“.

Am condamnat acele nefaste porniri, îndreptate contra unității și tăriei monarhiei, contra intereselor ei superioare, arătând totodată cât de precar, de rea credință și cât de utopist este „idealul maghiar“ astfel conceput.

După trecerea momentelor de febră șovinistă, *Budapesti Hirlop* pare a reveni la idei mai serioase, pare a înțelege pericolul ce ar fi pentru monarhie, — chiar și pentru prerogativele ce Ungariei i-s-au asigurat prin dualism, — într-o înstăpânire a elementelor separatiste: dacă ceilalți vrăjmași ai germanilor, ai Austriei, Cehii, ar ajunge să-și vadă realizate aspirațiile lor.

Etată cum vorbește în numărul său dela 27 Aprilie Budapesti Hirlop:

„... Intențiunea constantă a Cehilor, și dacă din punct de vedere al tacticii uneori spun altceva, sau par' a face altceva, este de a răsturna dușmanul în așa fel ca nu numai în Austria ci în întreaga monarhie să fie înlocuit prin federalism. Raționamentul lor este: Dacă odăiță pentru stăpânire monarhia încetează de a se compune din două state cu egale drepturi; și se va vedea că sub domnia Habsburgilor sunt diferite state: Ungaria, Boheemia, Austria, Galizia, etc. — atunci influența maghiară asupra afacerilor comune, va să zică și în privința politicii externe, ușor va fi redusă la nivelul unui teritor federal sau unei provincii autonome.

„Natural, că față cu astfel de silințe noi ne retragem în cetatea consacrată a legilor noastre proprii. Dar trebuie să ne gândim, că poate să vină împrejurarea că — punem cazul sub domnia nu a actualului nostru rege — din cauza nimicirei constituției austriace, să fie împiedecată executarea legilor relative la afacerile comune. Nici nu vrem să instrunăm aci posibilitatea, că la formularea legilor comune am pute da peste așa piedeci pe care ar trebui eventual să le învingem prin mijloace extraordinare, daunătoare dezvoltării noastre. Dar să presupunem că în afacerile comune am reuși să validăm toate dorințele noastre; nici atunci nu am putea împiedeca, dacă nu am vrea să riscăm totul, de a se da singuraticelor părți ale Austriei federalitate oarecari drepturi mici de locală necesitate, și și aceleași drepturi generale față cu afacerile comune, ca și acelea pe care le fixăm în lege pentru noi înșiși. Și atunci întreagă Europa, care și astăzi cu greu înțelege dualismul, nici cu microscopul nu ar ști deosebi această stare de lucruri, în organismul federalist al întregii monarhii“.

Cât de „microscopic“ ajunge „imperiul“ maghiar, în fața unei judecări obiective, în fața unei serioase

cumpăniri a strărilor de lucruri! Tendințele constante, anti-austriace ale șovinistilor, nu contribuiesc oare și ele tot așa de mult la slăbirea echilibrului din monarhie, ca și tendințele separatiste ce se manifestă în Austria?

Vădit, „patrioții“ s'au speriat de tovarășie, de simpatie, — și și-au dat seamă de „complimentele“ cehe.

Dacă așa este; și dacă compatrioții noștri maghiari, și cercurile conducătoare din țeară, cari astăzi sunt apropiate de *Budapesti Hirlop*, își dau seamă de pericolul slav, fie ca concurent fie ca cutropitor, — caute salvarea, caute țaria acolo unde ea este, — dând aceluși drepturi, acelora cari aceeași soartă o au cu ei în mijlocul marilor popoare și cari singuri, aliați firești pot să le fie: Românii.

Față cu o Austrie „slavă“, — nu poate să se mențină o Ungarie „maghiară“.

Rămăs bun — dela mandate! Reforma legii de incompatibilitate în curând o să ajungă a se debata și în cameră și sigur va deveni lege, care va intra în practică înainte de noile alegeri parlamentare. Cel interesat de ea stău divizat în două tabere mari, dintre cari majoritatea actualilor le pută să permită: unii și alții.

În numărul de Duminecă trecută „*Budapesti Hirlop*“, sub titlul „*Văruți politice*“, ocupându-se de conflictele provocate pe tema incompatibilității, țără chestiile ivite în cursul dezbaterilor în comisiuni asupra acestui proiect, și în urmă adaugă:

Toate acestea, lucru natural, au înfluență și asupra alegătorilor. Mai mulți deputați de ai partidului guvernamental, cu sufletul anărit au declarat deja guvernului, să se îngrijească de alți candidați în cercurile lor, deoarece ce dinții nu mai candidază, dacă reforma incompatibilității devine lege. Între aceștia e și dl Hieronymi, fost ministru de interne și deputat al Aradului. Mai sunt încă vre o 50 domni deputați, cari își dau rămas bun dela mandatele de părăacum.

Atâta pagubă!

Sucrescență și achizițiune.

(*) În programul prin care și-a inaugurat activitatea-i de episcop, P. S. Sa I. Goldiș a stăruit și asupra sucrescenței necesare acestei eparohii, spunând că nici în centru, nici la periferii nu se găsesc destui bărbați destoinici pentru munca grea ce trebuie desevisită.

Puțin după această constatare și promisiunea făcută în Sinodul din anul trecut, P. S. Sa Episcopul Aradului a și trimis la școli mai înalte, cu stipendii date de Consistor, atât bărbați tineri cât și pe două dintre cele mai excelente învățătoare, cari perfecționându-se, fără îndoială vor contribui ca în viața noastră școlară și bisericească să se umplă golurile simțite.

În raportul senatului școlar ce publicăm, cititorii noștri vor găsi aprecieri competente asupra acestei ardente chestiuni.

De data asta noi vrem să stăruim asupra achizițiunii mai nouă: înțele-

gem alegerea de secretar al Consistorului. Cu unanimitate de voturi Consistorul plenar de Sâmbătă a chemat la această demnitate importantă în biserică ortodoxă pe amicul nostru iubit Vasile Goldiș. Dl Goldiș este adică pensionat la Brașov; cum e încă un bărbat în puterea vârstei, el nu se da țigiei ce ar putea să aibă, ci cu dragă inimă își va închina, d'aci încolo, forțele toate pentru-ca împreună cu Episcopul și cu ceilalți sfinți ai Episcopului să pună umărul la realizarea programului vast ce bunul prelat a desfășurat ca țintă a vieții sale.

De noi și de foia noastră Vasile Goldiș stă mult prea aproape decât ca să nu ni-se ia ca lipsă de mod-stie dacă am căuta să scoatem în relief virtuțile lui.

Nici nu e nevoie de altfel!

Cine, dela Seghedin și până la Brașov, nu cunoaște pe Vasile Goldiș? Noi l'am avut ca coleg de școală, în gimnaziul d'acel, unde a fost mândria noastră: studentul cel mai excelent. Bănățenii l'au avut ca profesor la institutul lor din Caramieș... Brașovenii și toți ardelenii îl cunosc ca profesor distins la liceul lor, întâiul în statul ungar... Vasile Goldiș este apoi secretar al „Fondului de teatru român“, în care înaintea purtat-a cuvântul aproape în toate centrele locuite de Români; e membru la Asociație și secretar referent al sesiunilor istorice a acestei vechi societăți culturale române.

Și ce mișcare românească fost a oare, dela 1890 încoaci, la care el să nu participe?

Și care Român cult dela noi nu s'a în-ântat oare de scrisorile lui Ile Borg, pseudonimul literar al lui V. Goldiș?

Pe acest bărbat talentat, cult și zelos l'a ales consistorul aradan să-l fie sfetnic Episcopului, care-l cunoaște: nu prin înrudire, — căci numai numele lor este același — ci ca pe unul dintre cei mai distinși elevi ai sei.

Consistorul n'a făcut astfel decât să aplice și el un principiu preconizat de episcop, care dacă se îngrijește de sucrescență, de puteri intelectuale prin acordarea de stipendii pentru studii la școli înalte, apoi consistorul a căutat să realizeze același principiu prin achizițiunea bună și nimerită.

Alegerea aceasta nici nu va întârzia să facă bun efect pretutindeni între Români. Ear' pentru viața diecesei Aradului este cu o garanție mai mult că și de zi se va pute întrupa câte o parte din complexul planurilor desfășurate de P. S. Sa Episcopul I. Goldiș.

Etată de ce noi salutăm și pe Episcop și pe veneratul Consistor. Ear' nouă secretar îi dorim din tot sufletul un bun sosii între ai sei.

„Doctrina“ Pikler.

E un moment caracteristic pentru educația superioară, universitară, din Ungaria, cazul profesorului Pikler Gyula, care a pus în fierbere întreaga presă din patrie. Presintăm cititorilor noștri acest cas, până a reveni cu

reflexiunile noastre asupra lui, după modul cum a fost tratat în Dieta din Budapesta, adus în desbatere în formă de interpelare, din partea contelui Zichy Aladar.

Onorată casa! — Incepe oratorul — după legiferarea cel mai frumos și cel mai important drept și datorie a parlamentului este controlul. Datoria de control cred a o face astăzi, când voia să dau ocaziune d-lui ministru al cultelor, ca răspunzând la o chestiune să liniștească parlamentul și întreagă țara. Nu e vorba de un lucru mai mic, Onorată casa, ci în ziarul *Hazánk* a fost vorbă de unele prelegeri, ce ar fi ținut la universitatea ungară regesea un profesor extraordinar, prelegeri, în cari iubirea de patrie a fost condamnată și baza religioasă morală ridiculizată. (Așa e, așa e! dia stînga). Nu-mi stă în putință, dar nici nu este datoria mea să cercetez dacă spusele aceluși ziar corăspund faptelor, dar socotesc de o datorință a mea ca aici în fața Casei să pun chestiunea, ca ministrul cultelor să ne liniștească cât mai în grabă, în revolta noastră. (Aprobări din stînga).

Starea de fapte, pe scurt, este aceasta. (S'auzim! S'auzim!) În numărul apărut la 23 după amiază, care poartă data de 27 al ziarului „*Hazánk*“, e un articol, în care se spune că Pikler Gyula, profesor extraordinar de *filosofia dreptății* la universitatea din Budapesta ar fi spus de pe catedră următoarele (S'auzim, s'auzim! Cetește): *Scopul meu este ca aceste concepțiuni meschine, o patrie, națiune, să vi le stărpească din inimă.* (Strigăte din stînga: Admirabil!)

Buzath Ferencz: Budapești Napló aprobă, în prim-articol!

Vérsi (Veisz) Iozsef: Citiți mai bine. Eu am învățat să scriu; d ta învăț să cetești (Ilaritate în dreapta).

Zichy: Continuând dl profesor universitar și-a mai expus următoarele convingeri (cetește): „*religiunea este o manifestare a pr-stiei și mărginirei omenești*“.

Rakovszky István: Cât e de frumos!

Zichy (cetește). *Despre morală nu vorbește de loc, fiindcă oamenii sunt absolut egoiști și nu sunt capabili de nici o acțiune morală*.

Rakovszky: Par'car fi în Dietă! (Ilaritate).

Zichy: La 26, după lecție, o delegațiune de studenți s'a dus la profesorul Pikler să-l întrebe dacă cele publicate în „*Hazánk*“ dînsul și-le însușește într'adevăr? După cum spun ziarele, profesorul ar fi răspuns: „*Domniavoastră sînteți tineri și abia sînteți în stare să pricepeți și să prețuiți doctrinele mele*“ (Ilaritate în stînga). „*Datoria d-voastră este să ascultați tot ce vi se propune*“. Apoi a continuat: „*Eu față cu d-voastră, față cu ziarele și față cu publicul nu am nici o răspundere. Autoritățile mele superioare sînt ministerul cultelor și consiliul universitar. Dacă dînsule vor fi contra doctrinei mele, va fi a mea treabă și eu voi pleca*“.

Rakovszky: Cât mai de grabă!

Zichy: „*Dar să mă justifice, nu socotesc de trebuință*“. Această ultimă zicere lui impune dubla datorie ca să aduc afacerea înaintea Casei și de aceea adrează d-lui ministru al cultelor și instrucțiunii publice următoarea interpelare:

1). Are cunoștință dl ministru că în numărul de alaltieri al ziarului „*Hazánk*“ s'a scris că dl profesor universitar *Pikler*

Gyula la prelegerile sale ar fi zis: „Scopu meu este să smulg din inimile d-voastră...”

2). Are ori nu are cunoștință dl ministru despre acea publicațiune, dacă are de gând să cerceteze dacă înadever dl Piller a spus astfel de vorbe; și dacă da, le aprobă, sau are de gând să procedeze contra lui cu toată rigoarea, ca să nu se propage la universitate doctrine vrășmase patriei, tronului și religiei!

Procedintele Dietei spune că se va comunica interpelarea ministrului respectiv.

Școlile din eparhia Aradului.

Raportul Senatului Școlar al Consistoriului aradan.

(Urmare.)

Măritul Congres național bisericesc în sesiunea anului trecut a luat dispozițiuni pentru elaborarea planurilor de învățământ pentru institutul pedagogic-teologic și pentru școlile populare, aceste planuri, care se vor elabora prin delegații tuturor trel Consistoriilor, vor avea menirea de a unifica învățământul în întreaga metropolie începând de sus până jos.

Conform concluderilor sinodal Nr. 43/900 am cerut raport dela protopresbiterii despre relațiunile dintre preoți și învățători, din care rezultă, că acele certe nu sunt generale, bunăoară în cercul Șiriet relațiunile sunt cât se poate de bune; în cercul Timișorilor s'au ivit numai neînsemnate divergențe care sunt aplanate; în al Butenilor și al Radnei numai în câte o comună; în al Halmagiului domnește perfectă armonie afară de două comune, unde din întâmplare au ajuns naturi neastâmpărate, în al B. Comloșului și al Lipovei în 3 comune, iar în al Benișului un caz comun în o.

Acolo unde conflictele sunt de natură personală și provin din defecte morale, Consistorul va procedea disciplinar, iar unde conflictele emanază din raporturile oficiale, anume a ordinii din biserică și școală, va cere să limiteze drepturile și datorințele fiecăre părți. În cazurile observate până acum încă astfel s'a purces, cu cruțare însă, din considerațiunile ca fiecare de sine să vină la conștiința indispensabilii armonii între preot și învățător, care armonie a fost conturbată și prin noua situațiune creată de legile regnicolare pentru învățători.

II. Consistorul.

Asesorii senatului s'au distins prin zelul cu care au participat la ședințe și au ușurat mersul afacerilor. Părintele Augustin Beleş ales în sesiunea trecută fiind înrudit în gradul șrit cu asesorul senatului bisericesc Constantin Gurban, și a dat demisia.

Sfera de activitate a diferitelor senate consistoriale se va preciza prin „Regulamentul afacerilor interne” care se va supune dezbaterii în sesiunea actuală.

În decursul anului 1900 au intrat la senatul școlar 2707 piese și s'au ținut 19 ședințe; din piesele intrate 744 s'au pertractat în ședințe iar restul, afară de rezonanțe, s'au rezolvat presidial.

Agendele dar s'au înmulțit cu 876 piese și creșterea agendelor e constantă, mai pe sus de toate desfășurarea complicațiunilor cu quinquenalele, regularea salariilor și a controverselor personale angajiază toate forțele resortului pe conta îngrijirii părții didactice.

O singură putere nu mai poate prevedea nici partea birocratică a acestui resort, dacă e să nu stagneze afacerile școlare și în criza în care se află școala ori ce stagnare e o slăbire a poziției școlilor noastre. Către aceasta mai vine și lipsa inspecțiunii didactice ca conducătorul resortului să cunoască din propria intuițiune mersul învățământului pentru a putea lua dispoziții pentru unitatea învățământului și a disciplinei.

Aceste motive ne silesc a recurge la o nouă jertfă din partea dieceșii, anume a ruga Venerabilul Sinod să sistematizeze un nou post de referent școlar ajutător cu un salariu anual de 1600 coroane și a urca rubrica emisiunilor dela 400 la 800 coroane luând în budgetul acestui an această sumă.

Inspecțiunea e reclamată imperativ de interesele învățământului și între toate împrejurările trebuie și finanțată; modalitatea de a institui inspecții externi ar costa sigur atâta, cât ar costa modernizarea propusă aici cu mult mai avantajoasă pentru interesele administrative și didactice.

Consistorul ca de o parte să dea importanță examenelor și să înalțe moralul sentimentului pentru învățământ, iar de altă parte ca să vină în contact direct cu susținătorii școlilor, a recurs la zelul asesorilor săi și a unor chemați externi de a participa în cercul domniilor lor la examenele finale în calitate de comisari consistoriali pe speșele proprii, și are plăcerea a Vă raporta, că a întâmpinat cea mai mare bunăvoință din partea domniilor la care s'a adresat.

În cercul Aradului au asistat la esamenul asesorii consistoriali Aurel Petrovici și George Lazar, în cercul Radnei Traian Vătan; în cercul Boroșineului George Feier și Augustin Boțoc, în cercul Butenilor; Augustin Boțoc, în cercul Timișorilor Emanuel Ungureanu; în cercul B. Comloșului Dr. Nestor Oprean; în cercul Lipovei Dr. Ioan Suciu; în cercul Chișineului parohul Socodorului Gavril Lazar; la examenele din Budapesta magnificența Sa dl dep. dietal G. Serb. Comisarul încredințat cu această misiune în cercul Belințului, Șiriet și Halmagiului au fost împedcați de a participa la esamene.

Fiecare din acești iubitori ai școlii ortodoxe române a înaintat raport special despre experiențele făcute la esamene, care rapoarte ne servesc de prețios material în aplejarea omnilaterală a stării școlilor noastre. Fie-le răsplata din partea noastră recunoștință, ce li o aducem aici în fața venerabilului Sinod eparhial.

Ajutor pentru scopuri culturale a primit acest Consistor delă institutul de credit și economii „Victoria” din Arad 1200 cor.; și dela „Murășanul” din Radna 40 coroane.

Din fondul ajutoarelor învățătorești s'au distribuit 2046 coroane pentru școli și învățătorii așiași la ajutor.

(Va urma.)

Sinodul eparchiei Aradului.

Sedința, VI. Joi înainte de amiază.

Notar Dr. G. Popa. Notarul G. Sêrbu, citește procesul verbal al ședinței precedente, care se rectifică după observații făcute din partea d-ilor A. Hamsea și C. Gurban, care ar fi dorit ca în raport să se scoată la iveală adevărul nu cu exagerările ce a făcut în interpelarea sa dl Gavrillette, (privitor la abuzurile preotului din Bereteiu, care din banii bisericii a spesat nu 8000 cr. ci 600 fl. — fără să întrebe pe cineva), ca să se poată vedea că preotul și domniilor, care deși au sfințit biserică, onorariu n'au primit însă dela respectivul preot.

V. Mangra arată însă că în decursul citirii și rectificării procesului verbal nu se poate discuta asupra unor chestii formulate într-o interpelare.

Dr. Suciu interpelează pe P. S. Sa dacă are cunoștință despre faptul că protopopul V. Hamsea a primit 1000 florenți onorar pentru că a cumpărat pe seama unor credincioși al săi pământuri; banii i-au votat membrii comitetului parohial, și i-au dat, împrimutând dela consistor (sub era Mețianu!) fără știrea și autorizarea sinodului parohial.

Face mare senzație când Suciu citește din protocolul comitetului parohial, în care

se spune că „dl protopop a avut speșe ce nu se pot spune”, va să zică a dat celor care l'au ajutat pe la Budapesta să li-se vândă Românilor acel pământ. Zice că dl I. Beleş, care a ajutat și el acest lucru, l'a autorizat să declare că nu a primit, sub nici un titlu, nici un ban!

P. S. Sa Episcopul răspunde că va cerceta cazul și dacă s'au întâmplat abateri, va procedea în consecință.

Interpelantul se declară mulțumit.

V. Hamsea vorbește în chestie personală. Recunoaște că a luat mie, dar zice că asta nu-i nici un onor pentru grija și ostenețele sale multe, ci este suma ce a spesat-o d-sa. „Hei, exclamă, multe nopți nedormite am avut eu din cauza acestor pământuri și cine știe cu câți ani n'au trăit mai mult, dacă nu m'aș fi frământat cu afacerea aceasta care mi-a scos perii albi.” Și așa nainte, pe același glas patetic cere că a se desvinovăți, ba încă a se înfățișa ca jertfă.

Se intră în ordinea de zi.

Rusu Șiriani citește raportul senatului școlar al Consistoriului Orădan și propune, la sfârșit, ca Sinodul să-l ia la cunoștință. Se primește. Propune apoi, că în fața greutăților ce se pun, din partea guvernărilor, Reubiunii învățătorilor b'horoni, P. S. Sa Episcopul și P. C. Sa Vicarul să intervină la guvern, ca astfel dreptul de întrunire să li-se garanteze și învățătorilor români din părțile bihorene.

Se primește.

I. I. Pap referază în numele comisiei organizatoare. Citește anume raportul despre activitatea de peste an a Consistoriului, în sinul căruia s'a discutat și chestia dacă un protopop poate fi și director de bancă.

Propune ca raportul să se ia la cunoștință și să se tipărească. Se primește.

Dr. Oncu insistă asupra faptului că nu se dă destulă atenție și solitudine isvoarelor de venit. Astfel arată că la Pecica de pildă, din tasul II și III s'au încasat numai 4 c. Asta e o curată batjocură. Asemeni stări anormale trebuie șanate.

I. I. Pap observă că și lucrul acesta se va regula prin regulamentul pe care l'a lucrat chiar dl Oncu, privitor la chivernisirea finanțelor parohiilor.

P. S. Sa Episcopul știe și din sine din experiență, că în multe locuri episcopit ce strâng în tasul II și III în loc de a trimite la destinație, consistoriului, spre augmentarea fondurilor respective, pun în tasul I, ca să fie cu atât mai mult pentru trebuințele proprii ale parohiei.

Dr. N. Oncu arată de asemenea, că în Arad se adună în aceste tasuri mai mult ca în ori-care protopopiat din Dieceșă, desigur din lipsa controalei asupra taselor I și II de pe la sate.

I. I. Pap citește raportul Senatului bisericesc dela Oradia, propunând a se lua la cunoștință și a se tipări ca anex. Se primește.

Mama lui Niță Popovici.

— O scrisoare inedită a poetului. —

Dintre puținele date biografice ce le avem asupra regretatului poet bănățean Niță Popovici, cele mai precise se referă la mama lui. Chipul ei ne-a fost zugrăvit de poetul însuși, cu chip trist dar desăvârșit încadrat în lacrimi de iubire și dureri.

Mai întâi o întâlnim în cunoscuta lui poezie *Mamei*, din care reținem aici următoarele strofe caracteristice:

Nu mai plânge, nu mai plânge,
Mamă dragă, nu mai plânge
Ale tale doruri toate
Și dureri nu le poți stânge
Cu a lacrimilor picuri;
Roiul chinurilor crude,
Tîpările 'n supta-ți față,
Suferințele troene
Din a ta trîdită viață
Pe-a mea inimă le 'smicuri...

Gârbovită și bătrână,
Nesimțit tu te apropii
Cu durerile vieții
Pînă la marginile gropii
Și nu poți muri de dor.
Lung te uipi în a mea cale,
Genele abia-ți ridici
Și în inima pustie
Te trîmăniți ca să despici
Zarea depărtărilor.

Dar fecioru-i dus departe,
Dar fecioru-ți nu-ți mai vine

Căci s'a pus atîta vreme
Între el și între tine
Cale ce nu se mai curmă
Mamă dragă, mamă dragă,
Nici atît nu ai pe lume
Să mă vezi în clipa morții,
Să mă strigi înec pe nume
Cu suflarea cea din urmă.

Să m'aplec plîngînd spre tine,
Să 'nehid albele-ți pleoape
Și să pun o cruce simplă
Semnul tristei tale groape,
Într'un colț uitat tăcut;
Și împins de mîna sorții
Pe-a vieții neagră cale.
Cine știe de-oi ajunge
Să mă 'nehin țărinei tale
Și mormîntul să-ți sîrui?

Vedem înaintea noastră o femeie gârbovă cu roii chinurilor crude, tîpărite-în supta l față”, o mamă ce plîngea și se sbuciuma de dorul fiului său iubit din depărtare. În o poezie analogă a lui Coșbuc, publicată în fruntea „Fieilor de tort”, mai găsim o asemenea iconă, dar de o expresie a stării sufletești cu mult mai palidă. Pe cînd în poezia lui Coșbuc durerea poetului însuși, răsunetul la dulcea chemare a mamei sale, nu easă la iveală, ci totul se mărginește la o situație obiectivă, la descrierea unei familii desolate din pricina lipsei din sinul ei a unui membru iubit, — Popovici e subiectiv, suferă el însuși, își împreună lacrimile cu ale mamei sale și

din tot șirul poeziei lui se degajază nețîmărită iubire dintre fiu și mamă.

Dar' cât de sinceră și de pasionată a fost această legătură sufletească dintre ei se vede și mai lămurit din o scrisoare a lui Popovici, adresată mamei, pe care țin s'o fac cunoscută, fiindcă ea constituie un frumos document psihologic pentru aprecierea poetului nostru. Scrisoarea aceasta datează dintr'un timp, cînd el abia va fi făcut câteva încercări de versuri, încă în clasa a șasa liceală din Brașov și e tocmai atît de limpede, de dureroasă și de o gândire subtilă, ca și poezia citată, căreia îi poate servi așa zicînd drept comentariu. Eată-o.

Brașov, în 20 Noemvrie 1887.

Iubita mea mamă! De multe ori, ba chiar în toate zilele, cu înfruntare pornită din nestînsă iubire de mamă, îmi ziceai, că de ce nu-ți scriu numai d-tale și măcar numai două rînduri. Eată îți scriu acum și mai mult de două șiruri. Și la iubirea nemărginită ce pururea mi-ai arătat-o într'un mod ce trece peste toate granițele, la învățături cele-mi dai după firea d-tale afară din cale bună; la înfruntările pline de dragoste și la temerea ca cel mai scump odor al d-tale să nu sufere nici o lipsă, nici o jignire, — nu pot decît să-ți întorc aceeași dragoste și stimă nemărginită.

Și într'adever, cînd cineva are dureri, nu poate să-l înțeleagă mai bine nimeni decît mama-sa, care i-a dat viață și i'a născut cu chiar laptele seu, și ori-cît de sărac și de chinut fie cineva, este bogat

cînd are o mamă, care cu bunăstare și dragoste îi netezește fruntea, alungându-i suferințele și îi ușurează inima, — ear' eu sînt dintre acești bogați, căci te am pe d-ta, care toate le intrupez și le faci.

Și de câte ori mă gândesc la d-ta, o bucurie împreună cu lacrimi și tristețe mă cuprînde, — bucurie, cînd mă gândesc, că mulți alții cu milioane nu se bucură cînd rostesc cuvîntul mamă și lacrimi, cînd mă gândesc că ce fel de viață duce dulcea și scumpa mea mamă.

Vieața ce-o duci d-ta cred, că nici d-ta nici eu nu o poftim celui mai mare dușman. E grea vieața și mult amară și d-ta toate le suferi, multe înduri, verși multe lacrimi chiar și în somn, și lupți ziua și noaptea numai și numai pentru mine.

Dumnezeu înse le vede toate, știe ce-i bine și ce-i rău și desbină unele de altele, pe rău bătînd, iar binele laudîndu-l. Și partea cea din urmă este și a d-tale. Cu toate că în ori ce parte te întorci numai sărăcia și chinul le vezi; cu toate că în fie care minut suferi ochii, carei nu ți-se cuvîin, — suferi-le toate, căci în purtarea mea d-ta îi fi steaua conducătoare, care să mă ferească de rău și să mă ducă la bine și să ne ferească pe amîndoi. Și răsplata suferințelor d-tale va fi fără îndoială iubirea mea nemărginită.

În somn și în vis numai pe d-ta te vîd, — pășește fără teamă înainte, căci eu cu iubire fiască te voi urma.

Salut te tata. Te sîrui de miț de ori.

Niță.

Din Dietă.

— Sedința dela 29 l. c. —

Discuția și acum se face încă tot asupra convenției „Adria”, deosebi asupra scutirii de dare a acestei societăți. În sedința de ieri din nou a vorbit ministrul de comerț Hegedüs, vrând, după-cum spune, să aducă chestia în ogașul propriu. Era vorba de §. 27, despre scutirea de dare a „Adriei”. Ministrul prin unele argumentații o polemizat cu oponentul și a cercat să-i combată, indicând motivele, cari îl îndeamnă să susțină acest paragraf al proiectului. Scutirea de dare a acestei societăți — a zis ministrul, — nu e o novitate introdusă de el; asta s'a îngăduit până acum de mai multe ori. Toate împrumuturile de stat sunt scutite de dare, și în interesul prosperității navigației aceasta s'a observat față aproape de toate societățile. Dar, și de altfel, zice, suma din chestie nu e mare.

Jertfele aduse — zice — s'au făcut numai în interesul comerțului ungar și în al circulației dela Fiume; jertfele aduse pentru acestea sunt rebonificate prin dezvoltarea și avântul, ce a luat comerțul ungar și navigația ungară. În fine ministrul și-a pus stăruința sa, ca la încheierea convenției statul încă să participe, este anume granițe, la venitele „Adriei”, dar stăruința aceasta a fost zadarnică, deoarece-ce aceasta n'a fost prevăzută nici în convențiile vechi, și prin noua convenție, care a însărcinat societatea cu poveri și mai mari, — nu s'a putut ajunge noui favoruri și avantagii.

Înainte de ministrul vorbise deputatul Kálmán Károly în contra paragrafului, ear' după pauză deputații Molnár Jozsiás și Szalay Károly tot în contra acestei poziții. — Szalay a prezentat chiar și un proiect de rezoluție, prin care vrea să se enunțe: ca paragraful din discuție să fie votat numai astfel, dacă și statul va avea parte din venitele „Adriei”.

Debaterea a rămas să continue a doua zi, și va continua poate chiar mai multe zile de-a rândul.

Resplata suferințelor? ... Bietul Niță Popovici! Așa de puțin a putut să facă pentru mamă sa cea dulce! Când s'a relator din București, ca să o strângă în brațe, el o găsi în o stare unde iubirea fiică nu mai poate ajuta. „Troenele de suferință”, „roiul chinurilor crude” îi luaseră conștiința înainte de-a se odihni la peptul odraslei sale. E cunoscută scrisoarea lui Popovici, adresată la 20 Martie 1893 d. lui Tita Maiorescu, unde vorbește astfel despre mamă-sa:

„Părăsită de tata, după ce în două rânduri a fost lovită de apoplexie, ea, un chip de frumusețe și femeie plină de energie și voință, astăzi este cu fața brăsdată și cu mintea turburată. Abia se mișcă, speriată se uită în giuru-i și când vorbește cu ea, îmi face tot-deauna impresia unei fete mari, care a păcătuit. Nu mai e stăpână pe ea, afară din cale timidă, mereu își duce la bărbie degetul când vrea să spună ceva; ochii îi apleacă, glasul îi se moie a frică și legătură sănătoasă între cuvintele ei abia mai găsesc...”

De astădată nu mai era mama care plângea de dorul fiului, ci plângea el cu hohot de dorul aceleia, pe care sufletește o perduse. El se regăsi însă în căutând... dincolo de groapă, în împărăția sufletelor.

Il. Chendi.

CUGETĂRI.

Se cere a scrie pe cât se poate cum vorbește omul, și a nu vorbi întocmai cum scrie!

Sainte Beuve.

Un cap fără memorie e o citadelă fără garnizoană.

Napoleon I.

Ieri am iubit, astăzi pătimesc, mâine voi muri și totuși cu plăcere mă cuget la ziua de ieri.

Cea mai importantă misiune a unei națiuni e a produce oameni mari.

Ernest Renan.

Noutăți

Arad, 30 Aprilie n.

Dela Curtea episcopescă. Sâmbătă s'a dat un prânz mare la curtea episcopescă din loc. Oșpeții P. S. Sale au fost d-nii Ștefan Antonescu, Dr. N. Oncu, V. Mangra, A. Hamsea, I. I. Pap, G. Feier, Dr. Tr. Putieș, G. Lazar, Sava Raicu, Aurel Petrovič, Dr. I. Suciu, Ioan Groza, R. Ciorogariu, V. Goldiș, Russu Șirianu și Dr. Sever Ispravnic. Primul toast l'a ridicat dl Mangra, în sănătatea nou alesului secretar V. Goldiș; tot în onoarea acestuia și pentru membrii consistorului a vorbit P. S. Sa Episcopul; V. Goldiș a răspuns printr'un toast care a mișcat până la lacrimi pe toți cei de față, veseli toți că îl vor avea curând în mijlocul lor.

Podesta Fiumei la Monarchul. Din Pesta se anunță, că primarul orașului Fiume, Dr. Mayländer a sosit ieri în Budapesta, având să mulțamească Majestății Sale pentru întărirea alegerii sale de podestă al orașului Fiume.

† Gh. Mărzescu, profesor la universitatea din București, fost senator și ministru în mai multe rânduri, a încetat din viață la Iași. Răposatul a fost o marcantă figură în viața parlamentară a României, s'a distins ca orator, în deosebi ca polemist atât în graiu cât și în scris.

Înmormântarea lui s'a săvârșit cu mare pompă, în asistența și prin reprezentarea diferitelor autorități locale și de stat, precum și a o mulțime de societăți, și a corporațiunii studenților universității din Iași. Panegiricul a fost rostit de dl A. D. Xenopol, rectorul universității din Iași.

Invătătoare asasinată. Din comuna Gyirát se anunță, că fiul invătătorului Deák Gyula de-acolo, un tânăr fără ocupație, se amorse până la urechi de domnișoara invătătoare din comună Olcsvai Etelca. Asta însă de mai multe ori i'a dat să înțeleagă, că nu-l iubește și i'a respins categoric propunerea de-a se căsători împreună. În peregurarea aceasta l-a mâhnit mult și l'a împins la răsunare. Și-a cumpărat un revolver și alaltă ieri, când invătătoarea cu două preține plecaseră în plimbare, afară din comună, li'a eșit în cale și provocând-o încodată să fie a lui, ear' ea din nou respingând ofertul, — Deák a scos revolverul și cu cuvintele „A'nci amândoi trebuie să murim”, a tras asupra ei și glonțul a nimerit-o în inimă. Când fata a căzut moartă, Deák și a tras și lui în piept un glonț, dar n'a murit și e probabil să scape dela moarte.

Un împărat, care să-și comande însuși statuia sa pentru Pantheon, nu s'a mai văzut până acum! Împăratul Germaniei însă voaște să dea și acest exemplu. Nu numai că a ales pe profesorul Begas să-i facă statuia, dar i'a ordonat însuși gestul, alura, expresia până la cele mai mici detalii ale monumentului. Wilhelm al II-lea vrea să fie reprezentat cu capul gol, spriginindu-se cu o mână pe sabie, ear' cu cealaltă ținând mantaua Vulturului Negru, animată de sufletul său. El privește în depărtare și pare

inspirat. S'ar zice, că se prepară să țină un discurs. Statuia, care va avea trei metri de înălțime, va fi dată de suveran Pantheonului din Barmen. Ea va fi lucrată în marmură de Carrara.

Bătăie la universitatea din Pesta.

Gălăgiile pornite în mijlocul studenției universitare maghiare din Budapesta se țin lanț. Abia se trecuse, cum s'a trecut, peste chestia sgomotoasă în giurul crucii huiduite din încăperile universității, și acum o nouă mișcare inversunată bântue nu numai în sinul tinerimei, ci și în corpul profesoral. Chestia profesorului ateu, Pikler, cu stăpînire sentimentului din tinerețe pentru noțiunile: „patrie, națiune și religie” a ajuns departe, și cu ziua de ieri scandalul a degenerat până la bătăi sângeroase între universitari.

Declarațiunile de până acum ale profesorului Pikler n'au putut decât să neliniștească o considerabilă parte dintre universitari, și neliniștea a fost augmentată și prin articolul unor ziare, cari lăuseră poziție energică împotriva profesorului. Tinerimea s'a pus să studieze și scrierile de până acum ale profesorului Pikler, care însuși le indicase, și s'a convins, că „dogmele profesorului, într'adevăr, vatămă religia și patriotismul.”

În urma acesteia, ieri la amiază, mulțime de ascultători ai lui Pikler s'au adunat cete la universitatea centrală. Când vreo sută de universitari, contrari profesorului, au năvălit în sala prelegerii lui, aceasta era țintă de tineri, în cea mai mare parte aderenți ai profesorului; erau însă foarte mulți și din partea contrară. Un jurist, anume Uhlreich a urcat podiul săleii, vrând să ce-tească o declarație de încredere la adresa profesorului Pikler, când un sgomot groznic s'a produs în sală. Din sute de guri rezona deodată: „Abzug! Jos cu el! Afară cu el!” Coridoarele asemenea erau îndesuite de demonstranți, cari strigau asurzitor: „Jos cu cosmopolitismul! Jos cu nepatriotismul! Trăiască patria!” și glasul oratorului a amuțit cu totul.

După acestea aderenții lui Pikler au izbucnit în ovații să batice la adresa acestuia; ear' contrarii au repetat: „Jos cu cavalerii lui Pikler! Sus crucea! Trăiască patria!”

Avisat despre scandalul ce se petrecea la adresa sa, profesorul Pikler a eșit dintr'o sală, unde ținea un examen și a cercat să liniștească spiritele. Fiind însă amenințat în chip de tot serios, — profesorul s'a retras numai decât și s'a ascuns dinaintea cetelor aprinse. În timpul acesta scandalul în sală creștea continuu și insultele reciproce între studenți curgeau droaie:

„Jos cu crucea! Jos cu gunoierul de plebe!” — sbierau aderenții lui Pikler, ear' adversarii strigau: „Jos cu jidani!”

Într'acestea ovreul Kornfeld (fiul directorului dela Magyar Általános Hitelbank) începuse să sbiere: „Toți sunt mișei și miserabili, cari insultă pe Jidani!” Atunci studentul în drept Tóth Aladár s'a repezit la ovreul Kornfeld și l'a palmuit astfel, că l'a isbit de pământ. S'a încins apoi o bătăie strajnică. Tóth a folosit bastonul și a lovit pe Kornfeld peste cap de mai multe ori, astfel, că acesta a căzut jos plin de sânge. În urma acesteia bătăia a devenit generală. Era o luptă desperată între taberele vrășmașe! Bastoanele rezunau reciproc în capetele contrariilor și cădeau rînd pe rînd sub loviturile vrășmașe.

Lupta a finit mai multe minute și bătăia a încetat numai după ce aderenții lui Pikler au luat fuga, rămânând învingători pe câmpul luptei anti-pikleristiți, cari strigau într'una: „Trăiască patria!”

Foarte natural, că de prelegeri nici vorbă n'a putut să fie, în urma unui asemenea scandal ne mai pomenit.

Bătuți, cum au fost, aderenții profesorului Pikler au alergat ca turbați la cameră, să dea pară la ministrul Wlassics în contra adversarilor. Nu l'au găsit însă acolo.

Casul s'a expus mai multor deputați și tinerimea a fost împrăștiată din cameră numai prin închiderea porților, după terminarea sedinței.

ULTIME ȘTIRI.

Krüger în America.

Londra, 29 Aprilie. În luna Iunie presidentul Krüger va pleca în America. De presinte 12.000 Buri stau sub arme în contra Englezilor.

Din China.

Londra, 29 Aprilie. „Morning Post” raportează din Shanghai, că în provincia Jangce se prepară o mare răscoală și că contele Waldersee a cerut telegrafic noui trupe dela Berlin.

În lupta dela marele mur chinez Germanii au fost respinși, perzând la Poatingfu 5 ofițeri și 80 soldați.

CRONICĂ LITERARĂ.

INTRODUCERE

la „ISTORIA LITERATUREI ROMÂNE”, de N. IORGA.

(Continuare).

O istorie literară cuviincioasă nu va analiza bucoavne, nu va scoate strigăte naive de admirație înaintea traducătorilor de acastiste, molitvelnice, octoihuri, trioade, cavasiere și penticostare, cărți de cea mai mare utilitate sufletească fără indoială, dar care n'au a face cu sufletul românesc din secolul al XVIII-lea și cu cugetarea și simțirea acelor cari l'au reprezentat mai bine. Într'o asemenea lucrare se va căuta în zadar inventarierea tipăriturilor unui timp sau liste de manuscrite și, de sigur, discursurile pentru instalarea unui Vlădică, apelurile către subscriitorii la calendare sau la „novele” și „gazete”, cărțile de școală pentru Românii din Ardeal, de sub Coroana Ungariei și din principate, versurile ocazionale ale celor ce n'au fost nici-o dată poeți, dar cari simțiau nevoia de a îmbrăca haina poetică întocmai ca un frac la zile mari, toate aceste produse, care sînt literatură de bibliograf, de istoric cultural, și nu de istoric literar, nu vor da naștere la lungi capitole de aprecieri necumpătate și nemeritate.

Totuși, acestea toate nu se pot lăsa la o parte. Prin abecedarele și acastisturile cu litere latine s'a ajuns la teoriile filologice ale marilor Ardeleni din epoca regenerării; prin traducerile din slavonește și grecește ale umililor călugări din Țeara-Românească și Moldova s'a ajuns la frumoasa limbă-literară pe care au găsit-o în pragul secolului ce s'a mântuit, Eliad și Alexandrescu, Asachi și Alexandri, Bălcescu și Kogălniceanu. Prin instrucțiile pentru cultura pomilor, pentru economia casnică, pentru prevenirea și îngrijirea boalelor s'a introdus gustul de cetire în satele de dincolo și s'a făcut posibilă literatura pentru popor, pe care au scris-o spre binele neamului, decât nu totdeauna spre vederea talentului lor, unii cărturari ardeleni, translatori și asessori, înainte și după 1821.

Mai rămâne să vorbim, pentru a schița liniile generale ale acestei cărți, de legăturile pe cari le vedem între literatura românească și literatura greacă de pe pământ românesc, între literatura cărturarilor rămășiță între cărturari și literatura poporului sau literatura cărturarilor pierdută între țărani, adoptată și răspândită de acum înainte de dinșii.

Dela Brâncoveanu până la Grigore D. Ghica, dela Cantemirești până la Ioan Sandu Sturdza, timp de cel puțin un secol și jumătate, forma superioară a culturii românești a fost greacă, elinească.

(Va urma).

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
Red. respons: Ioan Russu Șirianu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 11--

IN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. în contra primejdiei de foc și de exploziani; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a. ;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Călan, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

In Ungaria cea mai veche fabrică de reovisite bisericesti și prapore

Oberbauer A. succesorul

furnisorul de curte al altetelor Lor ces. și reg. Archiducelui Iosif și Archiducesei Clotilda.

Budapesta IV. Văczi-uteza 15.

Intemeiată în 1862.

De cinci ori premiată.

Firmă recunoscută de toată încrederea, serviciu prompt.

Recomandă magazinul seu cu asortiment bogat și anume: Totfelul de ornate bisericesti. Cea mai frumoasă și mai bună confecționare în Felone cu prețuri avantajoase, precum și prapor și steaguri pentru biserici societăți (reuniuni). Flamure pentru festivități și alte ocașii.

Potire, sfetnice pentru altar și de aninat precum și cruci, apoi icoane sfinte pentru iconostas foarte bine executate. Plasițe executate în deferite variațiuni.

Mostre și planuri însoțite cu nota de spese le trimit francate.

592 3-24

Institut de cură.

La dispoziția publicului stau următoarele mijloace de leuire:

Scaldă cu lumină electrică :

În nou-arangatul meu stabiliment medical, cu aparate usitate în cura naturală, se vor practica următoarele metode de leuire :

Cură de apă rece: sub conducere de specialiști exercitați în mânăuirea tuturor aparatelor moderne, persoane aplicate până acum în sanatoriul. 15 bilete 6 fl. ; 1 bilet 50 cr. (Clienții cu bilet de abonament nu vor plăti nici o taxă pentru îngrijirea medicală).

Baie cu lumină electrică: pentru vindecarea reumatismului, podagrei, boalelor de nervi, audațiunii, boalelor de sânge, pentru vindecarea grăsimii, boalei de rinichi și anemiei. 15 bilete 15 fl., un bilet 1 fl. 20 cr. (Aci se cuprinde și cura de apă rece necesară). Cei cu boală de inimă o pot folosi fără pericol. Bolnavii neapți pentru această cură vor fi refuzați.

Băi maure: pentru boale femești, anemie și reumatism. 15 bilete 15 fl., 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Băi de acid carbonic: pentru boale de inimă, nervoase și organice, inimă îngrăsată, vasele de sânge încropate, lenevirea intestinelor, anemie, nervozitate și boale de femei. 15 bilete 16 fl.; 1 bilet 1 fl. 25 cr.

Băi de sare: pentru casuri mai puțin grele de boalele amintite la băile de acid carbonic. 15 bilete 11 fl.; 1 bilet 80 cr.

Băi de sare cu acid-carbonic: pentru casurile mai grave de boale amintite la băile de acid carbonic. 15 bilete 18 fl.; 1 bilet 1 fl. 40 cr.

Băi electrice. Băi feradice și galvanice: pentru nervozitate, slăbire de nervi, ipochondrie, isterie, tremurat de bătrânețe, vitustancz, și leuirea morfinismului. 15 bilete 15 fl.; 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Inhalaji: în camera de inhalaji, contra boalelor de gât și de plământ. 15 bilete 9 fl., 1 bilet 75 cr.

Gimnastica svedeză pentru copil, contra îngustimei pieptului, boalei de cord și cocoase; pentru grăsimia cordului, boale de intestine și ficat, boale de inimă organice și slăbire generală. Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după gravitatea casului.

Masaje și electromasaje: 1 bilet 50 cr. respective 1 fl., fie-care bolnav poate fi tratat după indicațiunile medicului său sau ale mele. Ori-ce făptuire se întâmplă sub personala mea supraveghere.

Stabilimentul e deschis dela oarele 6 dimineața până la 7 seara; ordinațiuni dim. dela oarele 8-9 d. am. dela 2-4

Dr. H E C H T, 541 12--

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó). Telefon 270.

N-rul telefonului pentru oraș și comitat 10

Stimații mei cumpărători!

Nisuința mea a fost totdeauna ca se servească pe stimații și numeroșii mei cumpărători cu mărfuri bune, durabile, noi și după modă pe lângă prețuri avantajoase. Ceea-ce mi-a fost cu puțință în deosebire prin aceea împrejurare că atât cumpărările mele, cât și vinzările, le mijlocesc mai cu seamă pe lângă plățirea în bani gata; nu vând cu solviri în rate. Circulațiunea cea mare în urma spriginului prea stimaților mei cumpărători, m'a pus în plăenta pozițiune, ca prăvălia mea să o pot mări deja pentru a treia oară ear magazinul l'am provăzut din abundență cu cele mai noue și moderne

Țesături, cretoane, batiste franceze

și tot felul

de pânzături și ori-ce

garnituri de masă

precum și

covoare, perdele și cuverturi de pat

astfel îndrănesc cu această ocașie se recomand atențiunei onor. mei cumpărători magazinul meu cu mărfuri noue, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Când mai amintesc, că în grandiosul meu magazin, se pot căpăta covoare dela 19 cruceri în sus. 3 perechi de ciorapi pentru dame numai cu un floren și perechi de mănuși de vară numai 22 cruceri și la comandele din provincie ce trec peste 10 floreni, marfa se trimite francată și cu 5 procente scăzământ din preț rămân

Cu deosebită stimă

580 9-10

Hoffmann Sándor

în edificiul teatrului la „Rândunică“ (a „Fecskehez“)

Ori-ce marfă se nu ar corespunde, se schimbă sau se răstitue prețul ei.

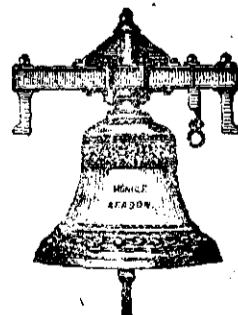
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plățire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiși clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20-30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învêrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învêrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

13-52